

ישעיהו ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 275

ערש"ק פרשת "שלח" טו' בסיון תשע"א

"ובניאי אל תרעו"

כל החיים בית ספר

לאחר שהמרגלים הוציאו את דיבת הארץ רעה, עמדו יהושע בן נון וכלב בן יפונה וקרעו בגדיהם, ולא זאת בלבד אלא אף עמדו מפרץ כנגד כל העם ואמרו: טובה הארץ מאוד מאוד! אולם הארס וההרס שנועץ היה כבר רב. עד שביקשו העדה לרגום את יהושע וכלב באבנים. או אז ירד ענן ה' ונראה לעיני כל ישראל: "ויאמר ה' אל משה עד אנה ינאצוני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי, בכל האותות אשר עשיתי בקירבוני אכנו בדבר ואורישנו, ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו". אולם משה הרועק הנאמן, מותר על טובתו האישית לטובת כלל ישראל, עומד בתפילה ומבקש סליחה, עד שאמר ה' יתברך: "סלחתי כדברך!". ולמתבוננים בסדר הדברים יבחינו נפלאים עד כמה ה' יתברך מקפיד על כבוד החכמים, שלאחר שדיברו העם רעה כנגד ה', לא נגלה ה' אליהם ולא כרת וחרץ את דינם, אך לאחר שביקשו לפגוע ביהושע וכלב, מיד נגלה ה' ונחרץ דינם! והדברים נוקבים ונכונים לשעה ולדורות. ומעשה היה בדורנו, דור בו רבים פותחים ופוערים פיהם כנגד גדולי ישראל, שבו נוכל קצת להבין עד כמה חמורים הדברים: משפחה אחת היו שני ילדים קטנים וחמודים. באחד הימים גילו שהאחד מהם קודח מחום, הגיעו בריצה לבית החולים, ובשורה מרה שמעו מפי הרופאים - החיידק הטורף! לאחר זמן מועט, נפח הילד נשמתו וההורים ישבו אבלים וחפזי ראש. באותו יום שקמו מהשבעה, בא האב לקחת את בנו מחמדו, שנותר לו לפליטה, להשיבו לביתו והנה, מבחין הוא שהילד חם. חשב שמא הוא הוזה אך לאחר בדיקה נוספת מתברר למעלה מכל ספק - הילד חם! ושוב ריצה לבית החולים ולא יאומן כי יוספר, שוב אותה בשורה מרה - החיידק הטורף! האבא שחש שמאבד הוא את עולמו, נסע לכותל ובכה וצעק נואשות: "הורני ה' דרכך", על מה יצא הסער! והנה, מתגלה אליו בחלום, רבו שהיה אחד מצדיקי הדור ואומר לו דברים מפורשים: "אל תגעו במשיחי ובניאי אל תרעו", חז"ל דרשו: אלו תינקות של בית רבן ותלמידי חכמים, כיצד העית לפעור פיך כנגד אחד מתלמידי החכמים שבדור, ובשל כך הקפידו עליך בשמים קשות וכמעט שנים בנד השיג נחיר גורלו, אך תפילתך בכותל פעלה ישועות, אך מהר לעשות תשובה, לפיכך את הסיפור ולבקש מחילה, או אז - וסרו יגון ואנחה! האיש אכן פירסם את הסיפור ובנו נותר לו לפליטה. אך לנו לא נותר אלא להשריש המסר לליבנו, להיזהר בחולתם, ולשמור על כבודם של תלמידי חכמים, ונזכה לש"י ישרה שכינתו בינינו לעולמים!

הבעל שם טוב ותלמידיו זיע"א, היו קדושי עליון - עין לא ראתה. קשה לפה לספר וללשון לתאר כיצד היו עובדים אותם שרפי קודש את ה' יתברך בכל אבריהם וגידיהם, והיו אוהבים כל אחד מישראל בכל לב ונפש. אותם צדיקים לימדו והורו לנו לראות את ה' בכל מקום ובכל זמן, וללמוד מכל דבר ודבר כיצד להעפיל ולעלות מעלה בעבודת ה'. הבעל שם טוב הקדוש התבטא פעם בפני תלמידיו הקדושים, שהוא הגיע לדרגה שאף משמיעת רשרושי העלים ופרסות הסוסים הוא יודע מה ה' יתברך רוצה ממנו ורומז לו. בואו ותקראו איך הסביר הרבי הקדוש מנדבורנה, רבי חיים מרדכי זצ"ל - ממשיכי דרכם של הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים את אחד הפסוקים בפרשתינו. התורה הקדושה מספרת שכל המרגלים מוציאי דיבת הארץ רעה מתו במיתה משונה. יהושע בן נון וכלב בן יפונה שעמדו כחומה בצורה נגד עשרת המרגלים וסתרו את דבריהם, הם היחידים שחיו ונשארו, וכמו שכתוב: "ויהושוע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים ההם ההולכים לתור את הארץ" (יד, לח) ואומר אותו צדיק וקדוש: כתוב בתהלים: "מאוויבי תחכמני מצוותיך" (ק"ט, צח), והדרש בדרך המוסר ידוע, אשר עובד ה' צריך לקחת חוכמה ומוסר על ידי שמתבונן בדרכי הרשעים ומהם ישכיל לנפשו כיצד צריך לקיים את מצוות ה', כי כאשר יתבונן בגודל זריזותם ואש ההתלהבות הבוררת בקירבם לכל דבר עבירה ורשעות, ממשיכים קום ומאחרי שבת, עזים כנמר וקלים כנשר, רצים כצבי וגייבורים כארי ולחם עצלות לא יאכלו לעשות יצרם, מזה יקח דרך חיים ותוכחת מוסר לעצמו לדעת כיצד לעבוד את השם יתברך, בבחינת קל וחומר בן בנו של קל וחומר, ומה הללו העובדים את יצרם אשר הם עמלים ואין מקבלים שכר ורצים לבאר שחת, ואף על פי כן הם זריזים ומתאמצים בעבודתם, אנו הזוכים לעבוד את יוצרנו יתברך שמו אשר הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, ואנו עמלים ומקבלים שכר ורצים לחיי העולם הבא, על אחת כמה וכמה. וזהו "מאוויבי תחכמני" כיצד לקיים "מצוותיך". ובדרך הזה יש לפרש את הפסוק בפרשה: "ויהושוע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים ההם ההולכים לתור את הארץ" - כאשר התבוננו שני הצדיקים יהושוע וכלב באיזה חיות והתלהבות המרגלים מדברים סרה ומוציאים את דיבת הארץ רעה, מזה גופא לקחו מוסר וקיבלו חיות והתלהבות דקדושה לעבודת השם יתברך. וזהו שאנו אומרים בתפילה: "כולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה" - דהיינו שאפילו הצדיק מן הרשע גם כן יכול לקבל עול מלכות שמים, על ידי שלוקח מדרכיו מוסר לעבודת השם יתברך (דבר חיים). אחים ואחיות יקרים, העולם נקרא עולם מלשון העלם כיון שהקב"ה נעלם בו, מסתיר את עצמו ולא מתגלה פנים אל פנים, אך בכל מקום שרק נסתכל ובכל דבר בו נתבונן, נוכל לראות את מציאות ה' יתברך והנהגתו וללמוד ולקחת דברים טובים לעבודת ה' יתברך, וכמו שאמרו חז"ל הקדושים שאילמלא ניתנה תורה היינו לומדים הנהגות טובות וישרות אף מבעלי חיים - שלא לגזול מנמלה ודרך ארץ מתרנגול, נאמנות מיונה, וצניעות מחתול. אחד מהצדיקים כשהיו מבקשים ממנו לראות ולבדוק אם התפילין של הראש שלהם מונחים במקומם (באמצע מעל שורשי השיער), הוא היה עושה זאת בשמחה ומיד לאחר שהיה בודק את מיקום התפילין של המבקש, הוא היה בודק אם תפיליו ממוקמים במקומם וטענתו בפיו: אם גילגלו לי משמים לשמוע ולראות דבר, אין זה בחינם לבטח זה אות וסימן משמים. נתבונן ונלמד מכל דבר, כדי להוסיף יותר בעבודת ה' יתברך, כך נזכה לטובה ולברכה בזה ובבא.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
24:02	20:32	19:29	ת"א
24:05	20:29	19:12	י"ם
24:03	20:33	19:20	חיפה

הפסרת השבוע: "וישלח יהושע"

מטעמים לשבת

כמו שמצינו באלהו, שאמר לאישה (המארכת, בעיצומו של הרעב, כשאמרה לו שאין לה אלא כף קמח ומעט שמן, לאוכלם ולמות) "אל תיראי, בואי עשי כדברך. אך עשי לי משם עוגה קטנה בראשונה והוצאת לי, ולך ולבנך תעשי באחרונה כי כה אמר ה' אלוקי ישראל, לא כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר". ולכאורה זו תמייה גדולה, איך יאמר אליה הנביא עליו השלום דבר מוזר כזה, לעשות לו בראשונה ואחר כך לה ולבנה באחרונה, הלא לכאורה זה נגד מנהג דרך ארץ, חלילה. אלא ודאי מאחר שרצה שתחול ברכה בביתה, ציוה להקדים דבר מצוה, ובזה תחול הברכה בביתה. ותהילה לה, כי מצאתי אחר כך בספר החינוך טעם זה על מצות העומר, וכן מצאתי בספורנו ז"ל על "ראשית עריסותיכם חלה תרימו", שמביא שם גם כן מעשה דאליהו הנביא, על כן יפה עשית שהקדמת, ואם ירצה ה' תחול ברכה בביתך, הצלח ועלה מעלה מעלה!"

(מעין השבוע)

ביהודי לגוי. אך לצערנו נתפשטה מחלה זו כאן בארץ במשרדי הממשלה והבנקים במשכנתאות לדירות וכיוצא בזה, וסומכים על משענת קנה של היתר עיסקה וכיוצא בזה, ומזה נתפשט המנהג גם בין אדם לחבירו. אבל הקב"ה עם בריותיו עשה אריכות אפים בלי שיגבה מהם על המקום, ובכל זאת ורב חסד – שאינו מוסיף עליהם אחוזים.

(אור החמה)

"ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה" (טו,כ)

מעשה באדם שזכה בסכום נכבד, וראשית לכל הקציב ממנו "מעשר כספים" להחזקת לומדי תורה. הסבא מקלם זצ"ל מצא לנכון לשגר לו מכתב, המעלה על נס לא רק את עצם נתינת המעשר, אלא את הקדמתו בראשונה. המכתב שייך לעניינינו, וזו לשונו: "דע ידידי, כי השכלת לעשות במה שהקדמת לעשר את אשר חננך ה'. ותקוותי, אם ירצה ה', כי זכות גדולה תהיה לך זאת ותצליח בכל אשר תעשה.

"ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר" (יד,ז)

כתב ב"אור משה" יש לפרש על פי מה שאמרו חז"ל תיבת "לאמר" היא לומר לאחרים, ובא הרמז על פי מה שמובא בגמרא (סנהדרין ז): ברב הונא כשהיה בא דין לפניו, היה מצרף עימו עד עשרה חכמים כדי שאם יטעה אזי העונש יתחלק בין כולם, וממילא יוקטן עונשו, ע"ש. וזהו שאמר: "ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר" – כלומר שהדיבור הקשה והגזירה תהיה לאמר – לאחרים, וממילא תתפורר הגזירה לחלקים קטנים, דק עד דק עד בלי נבדק, וזהו כגודל חסדך. ויומתק תיבת "לאמר" שעולה בגימטריא בחשבון קטן עשר, רמז לעשרה חכמים שהיה מקבץ רב הונא וכו"ל.

"ארך אפים ורב חסד" (יד,ח)

פירשו המפרשים ז"ל, כי אם יש לאדם חוב אצל חבירו, הגם שעושה עימו אריכות אפים ומרחיב לו הזמן, מכל מקום מקבל ממנו כמה אחוזים של ריבית, וזהו מדובר

מזקנים אתבונן – סיפורי צדיקים

✽ ✽ ✽

רבים הסיפורים המסופרים מדור לדור, אבל היקרים ביותר הם אלו שהרבנים הקדושים עצמם סיפרו, בבחינת: "בדידי הווה עובדה". כזה הוא סיפורו של הגאון רבי יצחק אלפיי זצ"ל בספרו "איר נתיב", דף ז: "בליל שלישי אור לכה שבט התרצ"ו, בהיותנו לומדים יחד בישיבת הרב "שדה חמד" זצ"ל, פתאום באמצע הלימוד נתלקחה אש חזקה במנורת הלוקס התלויה באמצע הישיבה, ולשון אש גדולה נתפשטה מכל צדדיה מעלה ומטה, וקול פצצה חזקה מאוד נשמע ממנה למרחקים, ונפט בווער ניתז ממנה לכל צד. הכל חשו לברוח מסכנת השריפה, ולא נשארתי כי אם אנכי לבדי עומד בבהלה עצומה מרוב פחד ואימה על ספרי הקודש וספרי התורה אשר שם. ורציתי לשפוך מים על האש, אולם גם מים לא היו בנמצא. רצתי אל דלת הישיבה וקראתי בקול רם להמציא לי מים. זעקתי: "מים, מים, מהרו לי פחי מים, למען השם!", ועיני מביטות לראות בהתגברות השלהבת שהתחילה ללחך באחורי התיבה אשר באמצע בית הכנסת ולחרוך אותה, וגם מעט מהכסות אשר שם התחילו להישרף, ושום אדם אין לעומתי. ואז נשאתי עיני למרום ואמרתי: "ריבוננו של עולם, אתה ידעת כי תורה לשמה אנחנו לומדים!". ותיכף ומיד ראיתי בעין שכלי כבמחזה, איך מסמוך להיכל מלמעלה באה הושטת יד באויר מול הלוקס הבוער, ומאז התחילה האש להתמעט והלכה ושקעה עד שנכבית לגמרי בס"ד – שזה לנו שבע ועשרים שנה לומדים שם ורק לשם שמים!"

(מעין השבוע)

נציין את דמות ההוד של הגאון רבי אברהם הלל זצ"ל, אב בית דינה וה"חכם באשי" מבגאדאד. רבי אברהם היה תלמידו של הגאון רבי עבדאללה סומך זצ"ל, שמינהו כראש ישיבה ב"מדרש בית זילכה" שיסד. שמו של רבי אברהם היה נערץ כגאון אדיר וקדוש עליון. לא רק תלמידי החכמים העריצוהו, אלא כל שדרות העם. מסופר, שפעם אחת, זמן קצר לפני כניסת השבת, מועד כניסת השבת המים בצינורות בשכונתו של רבי אברהם. מועד כניסת השבת קרב ובא, והכל היו אובדי עצות. כאילו נדברו מראש, התגודדו כולם לפני ביתו של רבי אברהם הלל. ביתו היה מוכן לקבל פני שבת המלכה, והוא ישב עטוף מלבושי שבת וקרא ב"שיר השירים" בנעימה. המשלחת נכנסה לחדרו, ותינתה לפניו את הצרה שהתרחשה: אין מים בצינורות! קם רבי אברהם ממקומו, ניגש אל אחד הברזים שבביתו, פתחו, וקרא שבע פעמים: "קול ה' על המים..." – ומיד החלו המים לזרום בכל הברזים! המעשה היה לשיחת היום, והכל דיברו על ישועת ה' וכוח הצדיק. אך לא רק בני עדתו העריכוהו, ועל כך יעיד הסיפור הבא, בשנת תרע"ה, כשמלחמת העולם הראשונה היתה בעיצומה, גוייסו יהודים רבים לצבא. בערב חג השבועות הלך רבי אברהם הלל אל המושל הצבאי, וביקשו שישחרר את החיילים היהודים למשך החג. המושל ענהו שהוכרז מצב חירום, וזו עת מלחמה. הצבא הוצב במצב הכן, בכוננות מלחמתית, ובפקודת ראשי הצבא אסור לשחרר אף חייל. רבי אברהם לא אמר נואש. הוא אחז בידו את זקנו הצחור כשלו, ואמר: "אנא, עשה למען זקני הלבן". המושל לא יכול היה לעמוד בפני הבקשה, ולחיילים היהודים היתה אורה בחג מתן תורה!

זיידת השבוע

מהיכן למדנו שהצלחת הדבר תלויה רק בסיעתא דשמיא?

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש)

אחד מספריו של מו"ר עט"ר ראש הישיבה הר"ר ר' יוסף מוגרבי שליט"א

והייתם לי סגולה

סגולה לפרנסה לספר בכל מוצאי שבת קודש איזה סיפור מהבעל שם טוב זצ"ל, והוא סגולה גדולה לפרנסה.

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

חינוך הבנים

השילוב הנפלא

בכנס של ראשי הישיבות ומרביצי התורה במעמד גדולי הדור, שהתקיים במוצאי שבת פרשת וישב תשס"ה בירושלים, אמר כבוד קדושת האדמו"ר מצאנז שליט"א בתוך משאו: "יש שתי דרכים בחינוך: יש חינוך מתוך אהבה, הקרבה – להראות חיבה ורעות לתלמידים, וכך למושכם בעבותות האהבה, ויש חינוך ביראה – "מורא רבך כמורא שמים". הגמרא אומרת "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת", השמאל זו מידת הגבורה והיראה, והימין זו מידת החסד והאהבה, כדי להצליח בחינוך צריך השמאל להיות חזק יותר, להראות תקיפות וסמכותיות, אך מנגד אסור לשכוח שצריך גם את ה'ימין מקרבת', להראות חיבה ורעות לתלמידים". האדמו"ר מצאנז הוסיף וסיפר בשם אביו, האדמו"ר בעל "שפע חיים" זצ"ל, שהרביץ תורה לתלמידים כשבעים שנה, שאמר לו פעם, כי לפנים היה תקיף. כשתלמיד לא עמד בקצב הנדרש ולא למד לפי הנחיות, אחרי זמן קצר לא מצא את מקומו בבית המדרש, הלכו עימו בתקיפות. אבל כיום השתנו הדברים, הגיע דור של שמד, השתנו העיתים, וצריך לקרב.

דברים אלו יפים ונעימים, מעוררים רוח חיים כטל של תחיה, ללמדנו את הדרך בה נלך בחינוך ילדינו ותלמידינו. דורנו נתברך במעלות נפלאות ומאידך נתברך ב"חוצפה ישגא", חובתינו לשלב את התקיפות עם האהבה, לערב את הסמכות עם הרעות, ולחבר את הכל לאוהל אחד בו נכניס את ילדינו להיות עבדי ה', ילדים מלאים בתורה ובמידות טובות, נעשה ונצליח וה' ברחמינו יזכנו לראות מהם רוב נחת דקדושה, אכי"ר.

ש"לום בית

צדקה בחינם

בספר אהבה ורעות הביא שהבסיס לנתינת צדקה הוא חסד, והוא גם הבסיס של חיי הנישואין. כשם שיש לקיים את מצות הצדקה בתבונה שלא לבייש את העני, כל גם בנישואין יש להתנהג עם רגישות רבה כדי שלא נפגע בבן זוגנו. לדוגמא, אם בן הזוג מבקש עזרה, אין להשיב "מה פתאום, יש לי דברים אחרים לעשות". משפט מעין זה מכאיב, כי הוא מראה על אדישות לצרכי בן הזוג, ומתן חשיבות לדברים אחרים. המסכים בלית ברירה או בלי חשק ואומר לדוגמא "בסדר, אין לי ברירה אלא לעזור לך" גם מכאיב לבן הזוג, כי הוא מראה שבאמת אינו מעוניין לעזור. המניע לתת צדקה מובא בדברי חז"ל: "מתגלגל הוא ועובר על הכל". עלינו להיות רגישים לצרכי הזולת, כאלו הם צרכינו שלנו. גם בנישואין, לפי הצפיות שלנו לקבל יחס מסויים, כך מוטל עלינו להתייחס. למשל, אם בן הזוג הולך לישון לפניך, היזהר מאוד שלא להעירו, כשם שלא היית רוצה שיעירו אותך כשאתה ישן. כמו שנתינת צדקה מצילה את האדם מהגיהנום, גם אדם המתייחס לבן זוג כהלכה יכול להציל את עצמו מגיהנום. נזכר לעיל שהנותן צדקה יש בו מהרגשות הרחמים והחמלה, ולכן ה' דן אותו עם אותן מידות. גם בנישואין, אם תתייחס לבן הזוג מתוך רחמים וחמלה, בבא יום הדין ה' ידון אותך באופן דומה. הנישואין מעניקים הזדמנויות אין ספור לחזק בנו את מידת החסד כלפי בן הזוג. אך חשוב לבחון את האופן בו אנו מקיימים מידה זו. האם מתלווה אליה חיוך, או האם החסד נעשה מתוך חוסר רצון וזעף? לכאורה אין ביניהם שוני משמעותי, אך הבדל הוא באמת גדול מאוד. חז"ל אומרים "כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות". וכפי הבנת רבי יונה: אופן הנתינה הוא חשוב יותר מעצם הדבר שאתה נותן. כלל זה נכון ביותר בנישואין. אפשר לקנות בית, מכונית או תכשיטים יפים ביותר לבן הזוג, אך החשוב מכל בעיניו הוא אופן הנתינה. חז"ל מסבירים את הפסוק "ולבן שיניים מחלב" – "גדול המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב". חיוך הוא גדול ממתנה או שירות, כי חיוך מעיד על מסירות הלב. הבעת איכפתיות פנימית שווה הון בעיני בן הזוג, והחיוך שווה יותר מכל חפץ בעולם. פתגם חכם ונושן אומר שצדקה ראשיתה בבית, ועיקרה הוא חיוך אל בן הזוג ויחס נכון. וה' יזכנו לנהוג כן ולהמשיך את מידת החסד לביתנו, אכי"ר.

אמרי שפר

- * **הרה"ק רבי נחמן מברסלב אומר:** אדם שאין לו שעה אחת משלו בכל יום, אינו אדם.
- * **הרה"ק רבי צדוק מלובלין אומר:** האדם כפי מידותיו והתנהגותו, ככה הוא תופס ומכין את חבירו.
- * **הרה"ק רבי צדוק מלובלין אומר:** כשם שקשה לרע לב לדעת את צרכי זולתו, כך קשה לטוב לב לדעת את צרכי עצמו.
- * **הרה"ק רבי משה מבויאן אומר:** איך יכול אדם להיות אחראי למעשיו, כל עוד הוא עצמו אינו ברשותו.

(פתגמים נבחרים)

עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמוֹשְׁלִים - מִשְׁלַּל וְנִמְשָׁל

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיוחן (כא,כז). "המושלים" אלו המושלים ביצרים. "בואו חשבון" - בואו ונחשוב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה (ב"ב ע:). הוה ידוע מה שכתב הסמ"ג בהקדמתו בענין יצירת האדם, כי מתחילה ברא הדעת האמיתית, ולא מוטבע בהם כוח החמדה והתאוה כלל. ואחר כך ביום חמישי אמר השם יתברך "תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש", שאלו אין להם חוכמה ודעת כלל והולכים רק אחר תאוותם, שעל ידי מעט גרגרים שנותנים להם מוליכים אותם אפילו לבית השחיטה. וביום השישי אמר השם יתברך, עתה ארכיב שני הכוחות יחד, דהיינו נשמת האדם שהיא חלק אלוהי ממעל מלאה חוכמה ודעת אמיתית כעין מלאך, עם הנפש הבהמית הנמשכת רק אחר תאוה הגוף. וכן מוטבעים בו עוד כוחות רעים כמו כעס וחמדה וכדומה, ואראה מי יתגבר על מי, אם תתגבר הנפש השיכלית על הנפש הבהמית והאדם יעשה כל פעולותיו רק בהנהגת השכל, אז בשם צדיק יקרא ויעלה למדרגת מלאך. ואם מגביר חלילה הבהמית על השיכלית ועושה תמיד רק כפי רצון תאוותו, הרי הוא משפיל בזה את עצמו עד שירוד למדרגת בהמה ובשם רשע יקרא, עד כאן תוכן דברי הסמ"ג. יוצא מזה, שעל האדם לחשב תמיד דרכו, הפסד מצוה כנגד שכרה, ולא להניח לנפש הבהמית לעשות כפי תאוותה, ואשרי אדם ומושקל ומפלס דרכו תמיד. ואפשר להסביר

העניין על פי משל. סוחר אחד ששכר עגלון להוליכו לאיזו עיר, וביקש את העגלון להשיג על סוסו שלא יטה מן הדרך, למען לא יאונה אליו רעה חלילה. אולם העגלון כיון שאכל סעודה גדולה לפני הנסיעה, תקפה עליו שנתו וישן. ומכיון שהסוס ראה בצידי הדרך חציר ועשבים, נטה מן הדרך לאוכלם, והנה התהפכה העגלה בחפירה עמוקה והסוחר נפל ממנה ונפצע. גער הסוחר בעגלון בנזיפה, הלא הזהרתיך להשיג על בהמתך, ואיך זה הנחתה לנפשה? העגלון ניסה להצטדק ואמר לסוחר: בתחילת הדרך השגחתי על סוסי והולכתיו ברסן ללכת באמצע הדרך, ומכיר אני את סוסי כי "משכיל" הוא ויודע הוא את הדרך, ומעולם לא עלה על דעתי שיטה מן הדרך הישרה. גער בו הסוחר ואמר לו: הוי, אויל וסכל, כלום שייך לומר על בהמה הלשון "משכיל"? הרי סוף סוף בהמה היא, וכל זמן שהיא רואה דבר לצורך תאוותה, מתגברת עליה התאוה והולכת לרצונה, ולכן היה לך לאחוז באפסר היטב ולא להניחה. כיון שהאדם מורכב מנפש שיכלית ונפש בהמית, על כן צריך מאוד להשיג היטב בכל שעה ושעה על נפש בהמית שלו, ולאחוז באפסר להנהיגה שלא תפיל גם את הסוחר היא נפש השיכלית בתוך העמק. וכשהאדם מסיח דעתו קצת, תיכף עושה הנפש הבהמית את שלה ומושכת גם את הנפש השיכלית לרישתה (ה"חפץ חיים").

(תורת הפרשה)

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

בסיס לדבר האסור, דהיינו כלי של היתר ומונח עליו דבר מוקצה, דינו שאסור לטלטלו כדין המוקצה שעליו, ואפילו הוסר המוקצה ממנו בשבת - אסור לטלטלו אם היה עליו בכניסת השבת כל בין השמשות. שכח מעות על הכר, מנער הכר והמעות נופלות, ודוקא שצריך את הכר לשכב עליו, אבל אם אינו צריך לכר, רק שחושש שלא יגנבו המעות, אפילו ינעור אסור, ואם מטה את הכר בגופו ולא בידו - מותר אפילו באופן זה. ואם הניח המעות מדעתו על דעת שישארו שם בכניסת השבת, אסור לנער המעות, כיון שהכר נעשה בסיס לדבר האסור. כל דבר שאסור לטלטלו, אסור לתת תחתיו כלי כדי שיפול לתוכו, מפני שאוסר את הכלי בטלטול, ונמצא מבטל כלי מהיכנו, אבל מותר לכפות עליו כלי ובלבד שלא יגע בו. מיטה שיש עליה מעות, או אפילו אין עליה עתה, והיו עליה בבין השמשות - אסור לטלטלה, שמתוך שהוקצתה לבין השמשות, הוקצתה לכל השבת, ואפילו לצורך גופו או מקומו אסור. והוא הדין לכל דבר היתר שהיה מונח עליו אסור. אבל אם אין עליה מעות עתה, וגם לא היו עליה בין השמשות - מותר לטלטלה, אפילו יחדה למעות והניחם עליה מבעוד יום, כיון שסילק לפני בין השמשות - מותר לטלטלה. נר שהדליקו סמוך לכניסת השבת, אסור לטלטלו בשבת לאחר שנכבה אפילו לצורך גופו או מקומו, שמתוך שהוקצה לבין השמשות הוקצה לכל היום, אבל רשאי לעשות תנאי מערב שבת שרצונו לטלטלו לאחר שיכבה, ואז מותר לו לטלטלו לאחר שיכבה. ויכול לעשות תנאי פעם אחת בשנה לכל השנה. (והאשכנזים מחמירים שלא לטלטלו אפילו על ידי תנאי). והוא הדין לפמוטים שנותנים בתוכם נרות שעווה, שאסור לטלטלם בשבת אפילו לאחר שהנרות כבו. המוצא דבר מוקצה בכיס של בגדי השבת שהוא לבוש בהם, אינו צריך לחוש לדין בסיס, לא לגבי הבגד ולא לגבי הכיס, כי לבטח לא היתה דעתו שיהא המוקצה מונח שם בשבת, ואם אפשר ינער את המוקצה מכיסו במקום שבו הוא נמצא, אך אם חושש שיאבד המוקצה או יתקלקל, אם ינערו שם, או שהוא מתבייש לנערו שם בפני הבריות, מותר לטלטל את הבגד (במקום שיש עירוב) כשהמוקצה בכיסו, וינערו במקום שיוכל. מותר לפתוח דלת של מכונית (אם לא נדלקת נורה עם פתיחת הדלת) כדי להוציא מן המכונית חפץ (במקום שיש עירוב) ואף מותר לשבת בה, אך נכון להימנע מלעשות כן, מכיון שבעיני הבריות הדבר נחשב לאיסור, וטוב להתרחק מן החשד. מכסה העשוי מבר שמכסים בו מכונית פרטית לשמור עליה מפני החמה ומפני הליכלוך, ומורידים אותו בלילה מפני הגנבים ומחזירים אותו ביום, מותר להורידו בלילה שבת ולהחזירו למחרת ביום שבת, ועל צד היתר טוב יחשוב עליו בלילה כשרוצה להורידו להשתמש בו איזה שימוש של היתר. אך נכון להימנע מלעשות כן, כיון שהעוברים ושבים רואים בשבת יהודי שמטפל במכוניתו, והדבר זר ומשונה בעיניהם, ולא מוסיף כבוד והדר לשבת קודש. אולם שיש בו חלקים שונים, וביניהם גם מספריים או פצירה לציפורניים, גם אם מקפיד שלא להשתמש באלה כל תשמיש אחר, מותר לטלטלו כדי להשתמש בסכין שבו, ובלבד שלא יפתח את החלקים האסורים בשימוש. מוזיק מפתחות שמחובר אליו מקצץ ציפורניים וכדומה, מותר להשתמש בו בשבת, אך טוב יעשה עם יפריד את המפתחות מבעוד יום. וצרו מפתחות ובו מפתח שהוא מוקצה, כמו מפתח המכונית, יוציא בערב שבת את המפתחות שאסורים בטלטול. מחברת ריקה היא מוקצה, אבל מחברת שבחלקה כתוב, אם הכתוב חשוב לו ולפעמים קורא בו - אין היא אסורה בטלטול בגלל הדפים הריקים שבה, ומכל מקום טוב להמנע מלדפדף בדפים הריקים. ואם הכתוב במחברת אינו חשוב לו כלל ואינו קורא בו, לא יטלטל את המחברת כלל.

(השבת והלכותיה)

העלון מוקדש לתפילת רבים

לרכואתו השלימה של הוד כ"ק מרן אדמו"ר מנדבורנה שליט"א.

הרה"צ רבי יעקב ישכר בער בן סימה רייזל

ובזכות זיכוי הרבים יחזקה ויאמצהו השי"ת לאורך ימים ושנים דשנים ורעננים

עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אכי"ר.